

5. Преподавание патологической физиологии на современном этапе развития высшего медицинского образования / В.Н. Ельский, Л.П. Линчевская, С.В. Зяблицев [и др.] // Таврический медико-биологический вестник. – 2012. – Т. 15, №3, ч. 2 (59). – С. 263–265.

Герасымчук М. Р.

Современные подходы к изучению патологической физиологии

ДВНЗ «Ивано-Франковский национальный медицинский университет», г. Ивано-Франковск, Украина
e-mail: marta_solomea@yahoo.com

Резюме. Развитие современной клинической медицины неразрывно связано с успехами медико-биологических наук, в том числе и патофизиологии. Практическая медицина нуждается, в первую очередь, в знаниях о механизмах развития болезней человека, чтобы на этой основе разрабатывать методы диагностики и патогенетические подходы к лечению больных.

На современном этапе изучения патологической физиологии 38% материала студент должен проработать самостоятельно. Информационного материала достаточно: учебные пособия выдаются в библиотеке, электронные учебники, интернет-ресурсы, однако большие объемы материала требуют времени и систематизированного подхода для качественного запоминания изученного. Для основательной подготовки к практическим занятиям на кафедре патофизиологии была разработана протокольная тетрадь-практикум. В ней студенты делают заметки во время самостоятельной работы, а также непосредственно на практическом занятии. Во время предварительной подготовки к занятию студент записывает определения основных понятий, необходимых при изучении темы, классификации патологических процессов, сравнительные характеристики различных патологий, освежает в памяти отдельные вопросы нормальной физиологии органов и систем, некоторые ключевые понятия по биохимии, гистологии и других дисциплинах. В тетради-практикуме также включены задания тестового характера и ситуационные задачи. В начале занятия преподаватель оценивает базовый уровень усвоения материала путем проверки практикума, что занимает достаточно мало времени. Кроме того, анализ нескольких тестовых заданий по домашнему заданию сразу демонстрирует преподавателю уровень подготовки материала.

Оценка исходного уровня знаний с помощью проверки тетради-практикума и краткого анализа выполненного домашнего задания является методикой, которая позволяет избежать ситуаций, когда студент приходит на занятие не подготовленным, спешно читает учебник перед занятием, «одним глазом» подглядывает в свои записи и кое-как отвечает на поставленный вопрос и, получив свою «тройку», идет из пары, так и не поняв, и не усвоив основных концепций данной темы. Таким образом подобная подготовка разрешает выделить на занятии больше времени для разбора ключевых вопросов темы, а также ситуационных задач. Это позволяет применить ранее полученные знания и умения, выявить связь

темы, изучаемой на практическом занятии, с ранее изученным материалом и дает возможность студентам в дальнейшем грамотно и оперативно принимать решения как в стандартных, так и в нетипичных клинических ситуациях.

Ключевые слова: патологическая физиология, самостоятельная работа, студент.

M.R. Herasymchuk

New Approaches to Studying the Pathological Physiology

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

marta_solomea@yahoo.com

Abstract. The development of modern clinical medicine is closely related to advances in biomedical science, including pathophysiology. Practical medicine primarily needs knowledge on the mechanisms of human diseases so that to develop methods for diagnosis and pathogenetic approach to treatment on this basis.

At the present stage of the studying Pathophysiology 38% of the material are out of classes work and students should study on their own. Information about study material is enough: textbooks in the library, guidelines, online resources, but large amounts of material require time and a systematic approach to quality storing studied. For thorough preparation for workshops at the Department of Pathophysiology was developed protocol practical copybook. There students make notes during independent work at home, as well as directly on a practical classes. During preliminary training classes to student records define basic concepts necessary for studying the topic, the classification of pathological processes, comparative characteristics of various pathologies refreshing memory some issues of general physiology of organs and systems, some key concepts of biochemistry, histology, and other disciplines. In the copybook also includes practical tasks as MCQ test and case studies. At the beginning of the lesson the teacher assesses learning basic level by checking the workshop that takes a little time. In addition, analysis of several MCQ test from homework directly shows the level of prepared material.

Evaluation of the level of knowledge by checking copybooks, practical and brief analysis performed homework is a technique that allows you to avoid situations when a student comes to class is not prepared, in a hurry to read the tutorial before lesson, by “one eye” spies in their records and somehow answers the question and having received his “three”, comes out from the class and without understanding and mastering the basic concepts of the subject. Thus such training can provide more time in class to parse the key issues of the topic and situational case study tasks. This allows us to use previously acquired knowledge and skills to identify the relationship studied topics on a practical level, with previously learned material and allow students to continue to competently and promptly decide as standard and not in common clinical situations.

Keywords: pathological physiology, self-study, student.

Надійшла 05.10.2015 року.

УДК 378.147+614.2534

Деніна Р.В.

Олімпіада як маркер якості знань, практичних навиків і умінь студентів

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет», Україна

roksolana.dog@rambler.ru

Резюме. На основі проведення II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з навчальної дисципліни «Терапія (Внутрішні хвороби)», проведено аналіз типових помилок (вирішення тестових завдань в об'ємі $\geq 75\%$ правильних відповідей, належне володіння практичними навичками і вміннями, оперативне орієнтування у наданні допомоги при невідкладних і екстрених станах), яких допускаються студенти при вивченні внутрішньої медицини у вищому медичному навчальному закладі.

Ключові слова: олімпіада, терапія, наліз типових помилок.

Олімпіада – це серйозна школа творчих змагань інтелекту, що надає студентам можливість перевірити свої знання та вміння, продемонструвати прагнення до наукового пізнання, клінічного мислення, оцінити якість різних технологій навчання. До того ж олімпіада містить елементи не лише навчального, але й дослідницького характеру. Крім виявлення талановитих студентів і формування в них інтересу до професійної діяльності та наукової роботи, олімпіада

розвиває у студентів креативні здібності, формує активну життєву позицію [1, 2, 4].

II етап Всеукраїнської студентської олімпіади з навчальної дисципліни «Терапія (Внутрішні хвороби)» проведено відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 1506 від 23.12.2014 р. «Про проведення Всеукраїнської студентської олімпіади у 2014-2015 навчальному році» [3]. Олімпіада проводилася 18-20 березня 2015 року на базі терапевтичних кафедр ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет».

В олімпіаді брали участь 39 студентів 5-6 курсів з п'ятнадцяти вищих навчальних медичних закладів України IV рівня акредитації (ВНЗ), у тому числі з Національного медичного університету ім. О.О.Богомольця – 3 студенти, Одеського національного медичного університету – 5 студентів, Харківського національного медичного університету – 4 студенти, по 3 студенти із Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, Ужгородського національного університету (медичний факультет), Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (медичний факультет), Української медичної стоматологічної академії – 2 студенти, Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова – 2 студенти, Дніпропетровської державної медичної академії – 2 студенти, Запорізького державного медичного університету – 2 студенти та по 1 учаснику із Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського, Буковинського державного медичного університету та Луганського державного медичного університету. Івано-Франківський національний медичний університет представляли 4 студенти.

Тематика завдань олімпіади, обсяг і характер запитань складались у рамках освітньої програми з дисципліни «Внутрішні хвороби» для студентів медичних факультетів і відповідали освітньо-кваліфікаційній характеристиці підготовки лікаря загальної практики/сімейної медицини.

Організаційним комітетом олімпіади запропонована наступна методика проведення олімпіади.

I тур – комп'ютерний тестовий контроль (вирішення 100 тестів за типом ліцензійного іспиту «Крок-2»).

II тур – робота в умовах, що наближені до професійної діяльності – «біля ліжка хворого» (курація хворих терапевтичного профілю).

Оцінка виконання завдань II туру проводилася за наступними критеріями: повнота і якість зібраного анамнезу хвороби, анамнезу по системах та життя, якість і повнота об'єктивного обстеження, оцінка володіння навичками клінічного моніторингу хворого; оцінка вміння встановлення попереднього діагнозу, проведення диференційного діагнозу, інтерпретації результатів лабораторних та інструментальних досліджень, встановлення заключного діагнозу, призначення лікування згідно з Протоколами надання медичної допомоги хворим терапевтичного профілю МОЗ України.

III тур – вирішення клінічних задач підвищеної складності з оцінкою результатів лабораторних та інструментальних методів дослідження.

За наявності однакової кількості балів (із метою визначення переможця) між учасниками проводився додатковий IV тур «пріоритетів» з трактування електрокардіограм (ЕКГ) підвищеної складності з порушеннями ритму та провідності, ЕКГ-синдромами та атиповою ЕКГ-картиною захворювань серцево-судинної системи.

Олімпіада продемонструвала високий рівень підготовки студентів з внутрішньої медицини. Студенти вірно відповідали на питання, грамотно аргументували свої відповіді і показали глибокі знання з терапії (внутрішніх хвороб). Найвищий відсоток правильних відповідей на тестові запитання I туру склав 99%, найнижчий – 37%. Більшість студентів вірно відповіли на 60-83% запитань. Результати II туру: найкращий результат – 145 балів (96,7%), найнижчий – 50 балів (33,3%), переважна більшість студентів отримала 85-

130 балів (56,7%-86,7%). При проведенні III туру олімпіади найкращий результат склав 100 балів (максимально), а найнижчий – 35,7 балів (35,7%). Переважна більшість студентів набрали більше 57,2-67 балів (57,2-67%) від максимально можливого результату.

Разом з тим аналіз результатів виконання теоретичних тестових завдань (I тур) показав, що окремі студенти недостатньо засвоїли питання діагностики та лікування ускладнень інфаркту міокарда (46,15%), вроджених вад серця (38,46%), гепатитів різної етіології (51,28%), системної склеродермії (61,5%), бронхоектатичної хвороби (56,4%) та окремих питань гематології, зокрема лейкемії (76,9%), коагулопатій (58,9%), анемії (69,2%), аутогратсплантації стовбурових клітин (64,1%). Частина студентів-олімпійців недостатньо знайома з діагностикою констриктивного перикардиту (46,2%), гострої аневризми серця (35,8%), гастро-езофагельної рефлюксної хвороби (51,28%), цирозу печінки (69,3%), раку легень (30,76%). При лікуванні невідкладних станів учасники не в повному об'ємі могли надати допомогу при гострій лівошлунковій недостатності (61,5%), розширенні аорти (38,5%), при повній атріо-вентрикулярній блокаді (48,7%), «sinus arrest» (53,8%), гострій нирковій недостатності (38,4%), нападі бронхіальної астми (25,6%), гіперглікемічній комі (61,5%). Бажають бути кращими знання з фармакотерапії хронічних обструктивних захворювань легень (35,9%), фібриляції передсердь (43,6%), гастритів (23,07%), гломерулонефритів (35,9%).

Оцінка практичних навичок (II тур) показала недостатню підготовку студентів в практичному плані щодо інтерпретації лабораторних та інструментальних досліджень, постановки діагнозу відповідно до вимог сучасної класифікації внутрішніх хвороб (15,4%), а також призначення лікування конкретному пацієнту (12,8%). Частина студентів продемонструвала недостатнє вміння виконання мануальних навичок обстеження хворого, зокрема щодо топографічної перкусії легень (28,2%), аускультатії серця і судин (33,3%), методичної глибокої ковзної пальпації за В.П.Образцовим і М.Д.Стражеско (33,3%).

До III туру за результатами двох попередніх турів допущено 26 із 39 учасників. Вирішення клінічних задач підвищеної складності продемонструвало, що не всі студенти медичних ВНЗ добре володіють питаннями диференційної діагностики, лікування окремих серцево-судинних захворювань, таких, як міокардити (3,85%), ендокардити (3,85%), кардіоміопатії (7,7%), тромбоемболія легеневої артерії (7,7%), атріо-вентрикулярної вузлової реципрокної тахікардії (3,85%), атріо-вентрикулярної реципрокної тахікардії з участю додаткових шляхів проведення на тлі синдрому Вольфа-Паркінсона-Уайта (3,85%), а також невідкладної допомоги при синдромах Фредеріка, Морганьї-Адамса-Стокса, шлункових тахікардія (3,85%).

У частини студентів викликала труднощі інтерпретація протоколів ехокардіографії (Ехо КГ), коронароангіографії, мультиспіральної комп'ютерної томографії з мультипланарною реконструкцією (МСКТ), магнітно-резонансної томографії (МРТ).

У додатковому IV турі «пріоритетів» з трактування електрокардіограм взяло участь 6 учасників олімпіади. Під час проведення цього туру деякі студенти-олімпійці продемонстрували недостатній рівень знань щодо діагностики інфаркту міокарда, двонаправленої веретеноподібної шлункової пірует-тахікардія (torsade de pointes), атріо-вентрикулярної блокади, ЕКГ ознак тромбоемболії легеневої артерії, перикардитів тощо. Разом з тим саме цей тур допомагає виокремити кращих із кращих олімпійців.

З метою удосконалення якості теоретичної та практичної підготовки студентів, на нашу думку, необхідні наступні заходи.

При проведенні лекцій більшу увагу слід надавати питанням діагностики та лікування невідкладних станів, су-

часних методів діагностики (ЕКГ, Ехо КГ, МСКТ, МРТ) та лікування терапевтичної патології (технології ревазуляризації міокарда, радіочастотної катетерної абляції).

На практичних заняттях необхідно акцентувати увагу студентів на питаннях постановки діагнозу у відповідності до вимог сучасної класифікації внутрішніх хвороб та протоколів МОЗ України щодо надання медичної допомоги, з урахуванням клінічного варіанта захворювання, результатів лабораторних та інструментальних методів діагностики. Потребує більшої уваги міжпредметна інтеграція, вивчення історії розвитку терапевтичних шкіл України.

Висновок

1. Організація та проведення у в ВМНЗ України Всеукраїнської студентської олімпіади з терапії (внутрішні хвороби) є потужним стимулом професійного та науково-практичного збагачення майбутніх лікарів загальної практики/сімейної медицини.

2. Чотирьохетапна система проведення Всеукраїнської студентської олімпіади є найбільш оптимальною формою виявлення здібних та обдарованих студентів.

3. З метою об'єктивного підведення підсумків Всеукраїнської олімпіади доцільна участь в складі журі представників кожного ВМНЗ, студенти якого беруть участь в олімпіаді. До складу журі олімпіади слід запрошувати також студентів з числа призерів минулих олімпіад.

Література

1. Береснев А. Д. Система вимог до методическому, програмному та організаційному забезпеченню Інтернет-олімпіад / А. Д. Береснев // Матеріали X Всеросійської науково-методическої конференції "Телематика 2003". – Режим доступу: <http://www.ict.edu.ru>

2. Закон України "Про вищу освіту" (Закон від 01.07.2014 № 1556-VII).

3. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – 3-е вид., перероб. і допов. – К.: ВД "Професіонал", 2005. – 240 с.

4. Лузік Е. В. Організація наукової діяльності студентів вищих навчальних закладів // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи: Зб. наук. праць / За ред. І.А. Зязюна та Н.Г. Ничкало. – К., 2003. – С. 380-395.

Денина Р.В.

Олимпиада как маркер качества знаний, практических навыков и умений студентов

Ивано-Франковский национальный медицинский университет

Резюме. На основе проведения II этапа Всеукраинской студенческой олимпиады по дисциплине «Терапия (Внутренние болезни)» проведен анализ типичных ошибок (решение тестовых задач в объеме $\geq 75\%$ правильных ответов, должное владение практическими навыками и умениями, оперативное ориентирование в оказании помощи при неотложных и экстренных состояниях), которые допускаются студентами при изучении внутренней медицины в высшем учебном заведении.

Ключевые слова. олимпиада, терапия, анализ типичных ошибок.

R. V. Denina

Olympiad as an Indicator of the Quality of Students' Knowledge, Practical Skills and Abilities

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

roksolana.dog@rambler.ru

Abstract. Basing on the second stage of the All-Ukrainian Student Olympiad on "Therapy (Internal Medicine)" there have been analyzed the common mistakes (solving of test tasks in the volume $\geq 75\%$ of correct answers, proper knowledge of practical skills and abilities, operative guidance to assist in the urgent and external conditions) made by students during studying Internal Medicine at higher medical schools.

Keywords: Olympiad, therapy, analysis of common mistakes.

Надійшла 29.10.2015 року.

УДК 371.315+378.147.88+614.253.14+616.314

Мельник Н.С., Плав'юк Л.Ю., Федоров С.В.

Організація виробничої практики в умовах кредитно-модульної системи у студентів IV курсу стоматологічного факультету

Ивано-Франківський національний медичний університет, Івано-Франківськ, Україна, melnyk-nadya@mail.ru

Резюме. Стаття присвячена проблемам організації виробничої лікарської практики у студентів IV курсу стоматологічного факультету в умовах навчання за кредитно-модульною системою. У підготовці спеціалістів-стоматологів ця форма навчальної діяльності є важливою. Описано досвід проведення виробничої лікарської практики на кафедрі терапевтичної стоматології Івано-Франківського національного медичного університету. В Україні відповідно до сучасних вимог розроблені державні стандарти вищої стоматологічної освіти рівня „спеціаліст”, які зорієнтовані не на змістовні, тимчасові й організаційні параметри навчального процесу, а, насамперед, на компетенцію, тобто готовність і здатність випускників стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів країни після одержання диплома виконувати професійну діяльність. Саме на таких методологічних засадах і професійно-діяльній підході до цільової спрямованості навчального процесу ґрунтується виробничка лікарська практика у студентів-стоматологів IV курсу. Систему організації виробничої лікарської практики, яка була донедавно, необхідно адаптувати до умов кредитно-модульної системи, оскільки у цьому контексті необхідно поєднання самостійної теоретичної підготовки з відпрацюванням практичних навичок під контролем викладача та лікаря-куратора. Залишається відкритим питання про можливість проходження виробничої лікарської практики протягом навчаль-

ного року за накопичувальним принципом, оскільки у цьому випадку необхідне розширення штатів і клінічної бази профільної кафедри. Для оптимізації методологічного забезпечення виробничої лікарської практики доречно розробляти та впроваджувати дистанційні форми навчання, особливо під час закордонного стажування студентів-іноземців.

Ключові слова: виробничка лікарська практика студентів, кредитно-модульна система навчання.

Входження вищої медичної освіти України в єдиний європейський простір, яке задекларовано Болонською угодою, відбулося, проте, необхідність адаптації зазначених у ній принципів до наявних в Україні реалій та багаторічних напрацювань залишається актуальною. При впровадженні кредитно-модульної системи в медичну освіту необхідно керуватися принципами диференційованого підходу до організації та реструктуризації наявної системи навчального процесу [1].

В освітньо-кваліфікаційній характеристиці, яка є державним стандартом вищої стоматологічної освіти, закладено принцип поєднання оволодіння теоретичними знаннями з дисципліни і високоякісного виконання професійних маніпу-